

BERGEN TINGRETT

KJENNELSE

Avsagt: 27.11.2018
Sak nr.: 18-082671KON-BERG/4
Dommer: Tingrettsdommer Stian Hordvik
Saken gjelder: Krav om granskning

Inge Vadla	Advokat Morten Pind v/advokatfullmektig Henrik Myklebust
Suzanne Bottolfsen	Advokat Morten Pind v/advokatfullmektig Henrik Myklebust
Elene Borghild Aspevik	Advokat Morten Pind v/advokatfullmektig Henrik Myklebust
Hugo Andre Benjaminsen	Advokat Morten Pind v/advokatfullmektig Henrik Myklebust
Gisle Berg	Advokat Morten Pind v/advokatfullmektig Henrik Myklebust
Kenneth William Bottolfsen	Advokat Morten Pind v/advokatfullmektig Henrik Myklebust
Navaphon Yansathit	Advokat Morten Pind v/advokatfullmektig Henrik Myklebust
Kåre Martin Fosse	Advokat Morten Pind v/advokatfullmektig Henrik Myklebust
Bjørn Hallberg	Advokat Morten Pind v/advokatfullmektig Henrik Myklebust
Rolf Håpoldøy	Advokat Morten Pind v/advokatfullmektig Henrik Myklebust
Anny Helene Kristiansen	Advokat Morten Pind v/advokatfullmektig Henrik Myklebust
Robert Lochert	Advokat Morten Pind v/advokatfullmektig Henrik Myklebust
Else Marie Pedersen	Advokat Morten Pind v/advokatfullmektig Henrik Myklebust
Hilde Beate Pedersen	Advokat Morten Pind v/advokatfullmektig Henrik Myklebust
Harald Sigvard Sjursen	Advokat Morten Pind

Roald Magne Solheim	v/advokatfullmektig Henrik Myklebust Advokat Morten Pind
Gunnar Thorsen, hans dødsbo	v/advokatfullmektig Henrik Myklebust Advokat Morten Pind
Marit Christiansen	v/advokatfullmektig Henrik Myklebust Advokat Morten Pind
Thor Rolfsvåg	v/advokatfullmektig Henrik Myklebust Advokat Morten Pind
Ivar Tvedt	v/advokatfullmektig Henrik Myklebust Advokat Morten Pind
Rune Nonaas, hans dødsbo	v/advokatfullmektig Henrik Myklebust Advokat Morten Pind
Evy Eriksen	v/advokatfullmektig Henrik Myklebust Advokat Morten Pind
Robert Thunes	v/advokatfullmektig Henrik Myklebust Advokat Morten Pind

mot

AS Bergen Sporveisfunksjonærers Byggeselskap	Advokat Hogne Ørjar Sandanger
---	-------------------------------

1. Saken gjelder

Saken gjelder begjæring om gransking i medhold av aksjeloven § 5-25 flg.

Saksøkerne er en rekke navngitte aksjeeiere i AS Bergen Sporveisfunksjonærers Byggeselskap (heretter «BSFB»). Saksøkte er BSFB ved styrets leder.

2. Fremstilling av saken

Ordinær generalforsamling i BSFB ble avholdt den 24. april 2018. Det ble fremmet forslag om gransking som fikk tilslutning av mer enn en tidel av den aksjekapital som var representert på generalforsamlingen, jf aksjeloven § 5-25 annet ledd. Begjæring datert 24. mai 2018 ble mottatt av Bergen tingrett 30. mai 2018.

Det er opplyst at BSFB ble stiftet i 1913 og har en aksjekapital på kr 133.000 fordelt på 665 aksjer à kroner 200. BSFB eier to faste eiendommer på Møhlenpris i Bergen sentrum og bygningsmassen består av 110 leiligheter. 555 aksjer eies av beboerne, 100 aksjer eies av Bergen Sporveifunksjonærers Forening (heretter «Foreningen») og de siste 10 aksjene eies av BSFB selv.

Om bakgrunnen for begjæringen opplyser saksøkerne at det i årene etter 2010 har vært stor uro i BSFB hvor selskapet og aksjeeierne har vært involvert i mange og kostbare rettsprosesser. Den første rettsrunden var mellom BSFB og Foreningen, hvor Gulating lagmannsretts dom fra 2015 i sak nr 14-107987 brakte en viss avklaring rundt eierforhold og hva BSFB kunne tillate seg av vedtektsendringer med tilhørende verdioverføringer før man kom i konflikt med reglene om myndighetsmisbruk etter aksjeloven § 5-21.

3. Saksøkerne anfører

I begjæring av 24. mai 2018 anføres det å være grunnlag for gransking innenfor 4 nærmere definerte temaer (nedenfor behandlet under punkt 3.1 – 3.4).

3.1 Manglende oppfølging av gjeldende vedtekter/innløsning av aksjer ved fraflytting mm

Det anføres at styret i BSFB ikke praktiserer flere av de gjeldende vedtektene.

3.1.1 Innløsning

Styret unnlater å følge vedtektenes § 4 om innløsning av aksjer ved fraflytting. Styret tillater videre at et selskap er beboer i strid med vedtektenes § 1. Det siste ser ut til å være en korrekt vurdering, men styret unnlot å følge § 4 om innløsning ved fraflytting da selskapet ble

oppløst og slettet i 2013/14. Saksøker er kjent med at saksøkte hevder vedtektene er ulovlige, men de er ikke desto mindre de någjeldende vedtektene i selskapet.

Saksøker er blitt gjort oppmerksom på at styreleder selv har flyttet fra eiendommen uten at aksjene ble innløst, og her kan personlig berikelse ha funnet sted. BSFB unnlot også å kreve salg eller innløsning av aksje til Skrenten Eiendom som ble oppløst og slettet i 2013/14. Når styret unnlater å kreve aksjene innløst til pålydende, medfører det at selskapet går glipp av de skjulte verdiene som ligger i aksjene, noe som igjen går ut over verdien av de øvrige aksjene.

3.1.2 Fordeling til ny beboer

Styret fordeler ikke leiligheter til ny beboer ved fraflytting slik vedtektens § 2 anviser. I stedet tillates fremleie på ubestemt tid for de aksjeeiere der innløsning ikke har funnet sted. Leiligheter hvor aksjene er tilbakelevert eller innløst leies ut. Tidligere praksis med at nye leietakere fikk anledning til å kjøpe aksje(r) følges ikke lenger opp.

BSFB har i prosesskriv i annen sak forsøkt å forklare hvorfor man unnlater å fordele leiligheter i tråd med tidligere praksis, og vist til det prinsipielt uheldige i at styret skal kunne velge selskapets generalforsamling og at en slik ordning innbyr til korrupsjon og penger under bordet. Saksøker er enig i at styret ikke skal kunne velge hvem som skal få lov til å bli aksjeeier med rabatterte aksjer, men er ikke enig i praksisen med at selskapet skal sitte med disse aksjene i årsvis i stedet for å slette dem fortest mulig.

3.1.3 Overtakelse etter død

Styret har fratatt stemmerett på aksjer til gjenlevende ektefelle som har overtatt aksjepost slik at aksjeposten ikke bli overtatt på samme vilkår som avdøde slik vedtektenes § 4 foreskriver. Det foreligger et konkret eksempel som gjelder aksjeeier nr 1 i aksjeboken, Navaphon Yansathit. Hennes ektefelle Aage Hansen døde i 2012 og etterlot seg aksjer pålydende kr 2.000. BSFB har nektet å bruke hennes stemmerett, og tillagt Aage Hansens dødsbo de organisatoriske rettighetene. Det er vist til en konflikt mellom arvingene, men denne gjelder ikke eierskapet til selve aksjene. Arvingene er uenige om hvem som har rett til oppgjøret ved et eventuelt salg av aksjene og leiekontrakten.

Det antas at styrets håndtering har sammenheng med konflikten i selskapet og vises til at stemmene ved flere anledninger har vært brukt i strid med Yansathits interesser. Ordningen er i strid med både vedtektene og aksjeloven § 4-2 første ledd første punktum.

3.1.4 Utleie til markedsvilkår

Leiligheter leies ut til markedsvilkår, i strid med vedtektenes § 10 andre setning. Praksisen er i tråd med de resterende aksjeeieres interesser og ikke klanderverdig opp mot

bestemmelsene om maktnisbruk. Det vises likevel til at styret har unnlatt å følge opp med å foreslå tilpasning av vedtektene.

3.1.5 Tilbys ikke andre aksjeeiere før utleie

Ledige leiligheter tilbys ikke andre aksjeeiere før de leies ut, i strid med vedtektenes § 10 siste setning. Dette går ut over de aksjeeierne som har leiekontrakt på en av de dårlige leilighetene. Praksisen er derfor klanderverdig.

3.1.6 Samlet

Granskerne bør undersøke detaljene rundt disse vedtektsbruddene, for eksempel ved å undersøke:

- Når ble praksis endret på de forskjellige sakene? Kom endringen samlet eller på forskjellige tidspunkt?
- Hva er styrets motiver for ikke å følge vedtektene ut over det som er kjent gjennom diverse prosesskriv? Hvorfor er ikke motivene gjort kjent for aksjeeierne?
- Er endringen et ledd i planlagt omdanning til boligaksjeselskap som Gulating lagmannsrett har sammenlignet med oppløsning av selskapet?
- Ble noen aksjer tildelt etter at man hadde sluttet med innløsning ved fraflytting.
- Ble noen a-aksjer (10 aksjer) byttet med b-aksjer (1 aksje)?
- Styrets praksisendring kan ha vært til fordel for aksjeeierne (beboerne) på et bestemt tidspunkt på bekostning av tidligere og senere beboere. Har dette hatt betydning for valg av tidspunkt for praksisomleggingen?

Det må vurderes om praksisen har ført til tap for de andre aksjeeierne, hvem som i så fall er ansvarlig og om noen i styret har beriket seg selv ved den praksis de har innført.

3.2 Styrets fullmakt til å kjøpe egne aksjer

Det vises til at Foreningen eier 100 aksjer og at styret i BSFB har fremforhandlet en avtale med Foreningen om å kjøpe samtlige aksjer for kr 25 millioner. Sak om erverv av Foreningens aksjer ble etteranmeldt til ekstraordinær generalforsamling avholdt 6. juni 2017 hvor generalforsamlingen med 2/3 flertall vedtok å gi styret fullmakt til å erverve 100 egne aksjer fra Foreningen.

Saksøker fikk medhold i midlertidig forføyning i tingretten og i lagmannsretten, slik at BSFB ble forbudt å benytte/bruke fullmakten. Tvist om hovedkravet verserer for Bergen tingrett.

Under partsforklaring for tingretten i forføyningssaken viste det seg at styret i BSFB har tilbakeholdt en verddivurdering gjort av EY forut for nevnte generalforsamling, hvor verdien

ble anslått til kr 2,5-4 millioner. Det gjøres gjeldende at den manglende fremleggelsen er en saksbehandlingsfeil som kan ha innvirket på utfallet av stemmegivningen og dermed at vedtaket er ugyldig. Feilen har påført BSFB sakskostnader på cirka kr 900.000 som kan kreves erstattet i medhold av aksjeloven § 17-1. Det vises til Bergen tingretts kjennelse av 13. oktober 2017 side 20 siste avsnitt.

Det bes om at det granskes hva som skjedde i tiden frem mot generalforsamlingen den 6. juni 2017 for å klarlegge om det kan foreligge ansvar for styret etter aksjeloven § 17-1.

3.3 Registreringsfeil i Brønnøysundregisteret

Vedtektene § 1 ble endret under generalforsamling den 16. mars 2016. § 1 annet avsnitt andre setning lyder ifølge registrerte vedtekter som følger:

«Ingen kan eie mer enn 100 aksjer (10 A-aksjer) i selskapet.»

Ifølge protokoll fra generalforsamling avholdt 16. mars 2016 ble § 1 annet avsnitt andre setning endret til å lyde som følger:

«Ingen andre kan eie mer enn 100 aksjer (10 A-aksjer) i selskapet.»

Det vises til at avsnittet som ble vedtatt 16. mars 2016 er identisk med det som ble vedtatt 27. mai 2013, men som ble kjent ugyldig ved Gulating lagmannsretts dom fra 2015.

Forslagsstiller Inge Vadlas intensjon med forslaget var å vedta på nytt de endringene fra 2013 som ikke var omstridt, men avsnittet ble bevisst endret av styret før registreringen slik at det fortsatt er styrets endring som er registrert i Brønnøysund.

Granskere bør vurdere hvilken av registreringene som gjelder. Granskere bør videre finne ut av styrets begrunnelse for endringen og hva som ligger bak motviljen til å rette feilen.

3.4 Advokatbruk Hogne Sandanger

Saksøkerne ønsker gransket hvilke kostnader som påløp for BSFB ved bruk av advokat Hogne Sandanger og idømte sakskostnader.

Det vises til at i tiden etter at Hogne Sandanger ble BSFBs faste advokatforbindelse, har selskapet blitt brakt inn i flere kostbare og tapsbringende rettsprosesser. BSFB har likevel ikke kommet et skritt videre siden 2011. Det anføres å være kritikkverdig av Sandanger å påføre selskapet så høye kostnader uten at det fører noe sted, sett i forhold til selskapets likviditet. Det vises til at den første rettssaken brakte klarhet i en del relevante forhold, men at det er klanderverdig at man fortsatte i samme spor etter dette. Det vises også til at BSFB stadig underbudsjetterer kostnadene til advokat. På generalforsamling den 24. april 2018 ble

det budsjettert med kostnader på kr 1.5 millioner for 2018, men allerede 4. mai 2018 ba styret om fullmakt til å ta opp ytterligere kr 1,5 millioner i gjeld for å dekke advokatkostnader.

Granskingen bør avklare om styret allerede den 24. april 2018 var klar over at budsjettet kom til å bli sprengt, og har holdt tilbake opplysninger for generalforsamlingen.

3.5 Rettens spørsmål

I brev datert 2. juli 2018 ba retten saksøkerne om å besvare følgende spørsmål innen 20. august 2018, for at retten kunne ta stilling til begjæringen:

1. Har saksøkerne bedt styret om opplysninger og dokumentasjon som ikke er blitt etterkommet?
2. Er saksøkerne enige i saksøktes syn om at vedtektene er i strid med preseptorisk lov, på de punkter som saksøkte har angitt?
3. Retten oppfatter saksøkerne slik at det anføres å foreligge et annet motiv for styrets praktisering av vedtektene, enn det som saksøkte selv har opplyst – om at praksisen nå er innrettet etter det som styret mener er i henhold til preseptorisk lovgivning. Hvilke konkrete holdepunkter har saksøkerne for at det skal foreligge et annet motiv?
4. Det bes om at saksøkerne kommenterer saksøktes opplysning om at regneark fra EY ikke var en verdivurdering, men en verdivurderingsmodell.
5. Retten merker seg at forslag om vedtektsendring som ble besluttet i generalforsamling av 16. mars 2016, ble fremsatt av Inge Vadla som er én av saksøkerne. Det er opplyst i begjæringen at hans intensjon var å vedta på nytt de endringene fra 2013 som ikke var omstridt. Var forslagsstiller Inge Vadla da også bevisst på at ordet «andre» var tatt inn og var det da et ønske fra Vadla om å få gjennomført en vedtektsendring som inneholdt ordet «andre» i den aktuelle bestemmelsen? Bestrider saksøkerne den forklaring som saksøkte har gitt om at ordet «andre» kom inn ved en feil og at det da ble en følgefeil når Vadla ved sitt forslag baserte seg på den ordlyd som var brukt i 2013?

I tillegg ba retten saksøkte om å besvare følgende spørsmål:

6. Det bes om at saksøkte kommenterer saksøkers opplysninger om at Navaphon Yansathit ikke har fått bruke stemmerett som tilkom aksjer etter ektefelle Aage Hansen, herunder påstand om at dette har sammenheng med konflikten i selskapet og at stemmene har vært brukt i strid med Yansathits interesser.

I prosesskriv datert 20. august 2018 har saksøkerne i det vesentlige besvart rettens spørsmål som følger:

1. På grunn av det utfordrende samarbeidsklimaet mellom partene, er det stort sett fånyttet å be om informasjon fra styret. Som eksempel nevnes manglende svar på Inge Vadlas anmodning om innsyn i korrespondanse og kopi av faktura ifm EYs oppdrag for BSFB, og innsyn i korrespondanse og notat fra Hugo Matre ifm husleiesak i 2010. Det antas at forklaringen er at Hugo Matre er uenig i styrets/advokat Sandangers juridiske betraktninger rundt BSFB sin rettslige karakter. Etter aksjeloven er imidlertid aksjeeiernes rett til informasjon begrenset til generalforsamlingsmøtene, jf aksjeloven § 5-15.
2. Saksøkerne er enige med Tore Bråthen og Gulating lagmannsrett vedrørende at intet er påkrevet for å bringe selskapets vedtekter og gjeldende aksjelovgivning i forening.
3. De omstridte vedtektsendringene betraktes som et ledd i styrets og generalforsamlingens plan om å løfte verdiene som ligger i eiendomsmassen ut av selskapet og over på den enkelte beboer, slik at selskapsverdiene ikke lenger tilkommer den som til enhver tid er aksjeeier. Det vises også til situasjon for Kenneth Bottolfsen, som ble tildelt 10 a-aksjer i august 2011, at Navaphon Yansathit kjøpte 10 a-aksjer i april 2012 og at styreleder Ormberg selv ble beriket ved utflytting. Det bør også undersøkes om Ormbergs søster fikk tildelt aksjer i 2011 etter at styret ble klar over at aksjene hadde verdi.
4. Realiteten er at styret innhentet en rapport fra EY uten å legge den fram for generalforsamlingen, noe som er vektlagt av tingrett og lagmannsrett. EY har uansett gått langt ut over å lage en ren teknisk verddivurderingsmodell. Modellen/vurderingen inneholdt åpenbart informasjon som er relevant for generalforsamlingen når den skulle ta stilling til om BSFB skulle betale cirka MNOK 20 i overpris for aksjeposten. Styret har også senere innrømmet at de under generalforsamlingen var klar over at aksjene ikke hadde en verdi i nærheten av den pris som ble foreslått. Ved å tilbakeholde rapporten for generalforsamlingen har styret begått en alvorlig saksbehandlingsfeil som kan gi erstatningsansvar etter aksjeloven § 17-1. Det er da avgjørende å bringe klarhet i hvem som har visst hva om prosessen, og hvordan beslutningsprosessen forløp.
5. Vadla opplyser at han var klar over at ordet «andre» var med i endringsforslaget, og at han også la til grunn at advokat Sandanger, styret og de andre aksjeeierne var det.
6. Vedrørende Navaphon Yansathit vises det til at hun selv betalte for aksjen i januar 2013 og dermed på selvstendig grunnlag skal regnes som aksjeeier i BSFB. Nekting av å la henne utøve aksjeeierrettighetene fremstår som et maktmisbruk som bør granskes.

I skrevet anføres at det generelt er behov for granskning for å avklare om det er grunnlag for styreansvar, og at det er nødvendig å klarlegge hvem som visste/gjorde/uttalte/besluttet/stemte for eller mot hva.

3.6 Saksøkernes påstand

Bergen Sporveisfunksjonærer Byggeselskap (org nr 929 963 768) sine forhold som beskrevet ovenfor granskes i tingrettens regi.

4. **Saksøkte anfører**

Det vises til at begjæringen er tatt ut uten at saksøkerne i forkant har henvendt seg til BSFB med anmodning om å få belyst forholdene som kreves gransket. BSFB vil kommentere de enkelte angitte granskingsstemaene, og vil anføre at kravet om gransking ikke har «saklig grunn».

4.1 Manglende oppfølging av gjeldende vedtekter

BSFB kan i det vesentlige slutte seg til faktumbeskrivelsen i begjæringen på dette punkt.

Når det gjelder registrering av Skrenten Eiendom som aksjonær, var dette en feil som ble rettet opp ved at aksjeleiligheten gikk over til Rainar Martin Askildsen som likvidasjonsutbytte ved oppløsning av Skrenten Eiendom.

Praksisen med å utløse aksjer tilhørende beboere som flyttet ut opphørte kort tid etter at styret mottok notat fra Sandanger Advokatfirma som antydte at praksisen var i strid med preseptorisk lov. Eiere av aksjeleiligheter som etter dette ønsket å innløse aksjer fikk tilbud om innløsning mot å signere erklæring om at de fraskrev seg rettighetene sine på informert grunnlag. BSFB begynte da å innløse aksjer med fremgangsmåte som beskrevet i aksjeloven § 9-2.

Styret sluttet å utløse aksjer fra beboere som flyttet ut av Trikkebyen fordi:

- Praksisen stred mot forbudet mot kjøp av egne aksjer for fremmed regning uten å følge fremgangsmåten i aksjeloven § 9-2.
- Det ikke lovlig kan overlates til styret å avgjøre hvem utløsning skal skje til fordel for, jf ordet «andre» i aksjeloven § 4-19 annet ledd første punktum.
- Løsningsrettsklausulen strider også mot preseptoriske bestemmelser i borettslagsloven til vern om boretten, for eksempel borettslagsloven §§ 5-22 og 5-23.

Styrets motiver for å endre praksis knyttet til vedtektene er basert på innfløkte juridiske vurderinger som det har vært pedagogisk utfordrende å gjøre kjent for aksjonærene. Både advokat Sandanger og revisor Terje Skudal har vært tilstede på de siste generalforsamlingene for å besvare spørsmål. Styret er ikke kjent med planer om å forsøke å omdanne boligaksjeselskapet.

Etter at BSFB sluttet med å tvangsutløse aksjer ved utflytting fra Trikkebyen er styret ikke kjent med at noen har fått tildelt aksje/aksjeleilighet, at noen har fått byttet om aksjen sin til 10 aksjer eller at noen har byttet leilighet i henhold til vedtektene § 10 tredje punktum. Et unntak ble gjort i februar 2012 da Tor Walle ble tildelt en leilighet for NOK 200, på bakgrunn av lovnader fra tidligere styreleder Aage Hansen i 2011. Av økonomiske og praktiske grunner valgte styret å utstede «leiekontrakt» basert på gammel mal.

Tidligere var det ikke uvanlig at aksjonærer som eide 1 aksje fikk tilbud om å bli tildelt 10 aksjer, og siste ombytting skjedde august 2011 da Hilde Pedersen og Kenneth Bottolfsen fikk tildelt 10 aksjer hver.

BSFB er ikke kjent med at «Styrets praksisendring kan ha vært til fordel for aksjeeiere (beboere) på et bestemt tidspunkt på bekostning av tidligere og senere beboere». Praksisen med kjøp av egne aksjer som pågikk i årene 2012, 2013 og 2014 kan vise seg å bli lønnsom for BSFB og dets aksjonærfellesskap.

Til spørsmålet om noen i styret har beriket seg selv ved den praksis som de har innført, bemerkes at styreleder Tom Ormberg flyttet ut av Trikkebyen i år 2017. Om praksisendringen da ikke hadde vært implementert ville han vært forhindret fra å flytte. I forlengelsen av nevnte kan det være grunnlag for å si at han – til liks med mange andre beboere i Trikkebyen – har nytt fordel av at selskapet har tilpasset seg preseptorisk lovgivning. Praksisomleggingen skjedde etter at styret ble oppmerksom på at BSFB var et boligaksjeselskap.

4.2 Styrets fullmakt til kjøp av egne aksjer

BSFB kan i det vesentlige gi sin tilslutning til faktumbeskrivelsen i begjæringen på dette punkt, med noen korreksjoner.

Regnearket som advokat Sandanger hadde fått utarbeidet med hjelp fra EY («Modellen») var ikke en verdivurdering, men en verdivurderingsmodell. Modellen ble utarbeidet for å tjene som arbeidsverktøy i forhandlingene med Foreningen, ikke for å finne en objektiv verdi på Foreningens aksjer. At Modellen ikke ble forelagt for generalforsamlingen straks den forelå skyldes:

- At den var en arbeidsmodell, ikke en verdivurdering.
- At sakspapirene til generalforsamlingen distribueres på papir og modellen gir ikke mening i papirformat.
- At anvendelsen forutsetter ferdigheter i Excel, regnskap og juss, og styret antok at ingen aksjonærer hadde interesse av modellen. Den ble sendt ut til alle aksjonærer med e-postadresser straks styret fikk kritikk for at Modellen ikke var distribuert.
- Beslutningen om kjøp av Foreningens aksjer var motivert av et ønske om å komme i posisjon til å kunne legalisere BSFB's vedtekter, og ikke med finansielt formål. Det

var klart for alle at aksjene neppe hadde virkelig verdi i nærheten av MNOK 25, men Foreningen ville ikke medvirke til salg til virkelig verdi. Virkelig verdi hadde da begrenset relevans.

4.3 Registreringsfeil i Brønnøysundregisteret

Det er ikke korrekt at generalforsamlingen den 27. mai 2013 vedtok å endre vedtektsbestemmelsen. Det vises til notat fra Sandanger Advokatfirma og protokollen. Vedtektsendringen av 16. mars 2016 gikk ut på å tilpasse vedtektenes terminologi til å gjenspeile at leierettene hadde blitt konvertert til boretter. Endringen var merket med word-funksjonen spor endring med rød skrift og gikk ut på at ordet «husleie» ble erstattet med «felleskostnader» og «leietaker» ble erstattet med «beboer». Uten bruk av spor endring var i tillegg ordet «andre» inntatt i forslaget etter ordet «Ingen». Siden det ikke var brukt spor endring på dette ordet var det ingen i styret og formodentlig få eller ingen andre som var oppmerksom på at ordet «andre» var blant endringene som var inntatt i forslagsteksten.

Hadde aksjonærfelleskapet vært oppmerksom på at det i tillegg til tilpasning av vedtektenes terminologi til borettslagslovens språkdrakt, også lå til avstemning en materiell endring knyttet til muligheten til å eie mer enn 100 aksjer, ville forslaget ikke fått tilstrekkelig flertall. Mest sannsynlig kan en slik vedtektsendring heller ikke gyldig besluttet med 2/3 flertall.

Ved registrering av vedtektsendringen ble det sendt korrekte vedtekter til Foretaksregisteret, men protokollen med endringsforslaget ble ikke korrigert. Så snart styret ble oppmerksom på feilen ble det gjennomført rettelse av feilen i protokollen i Foretaksregisteret slik at det klart kom frem at det ikke hadde vært meningen å endre vedtektene § 1 andre ledd andre punktum. Styret forstår ikke hva som menes med at «Selskapet har nektet å rette opp uriktig registrering i Brønnøysund». BSFB har rettet feilen i generalforsamlingsprotokollen og dersom noen mener at ordet «andre» skal inntas i vedtektene, kan det når som helst fremmes forslag om dette for avstemning på generalforsamling.

4.4 Advokatbruk – Hogne Sandanger

Kostnader til advokat fremgår av spesifikasjonene til årsregnskapene som sendes ut til aksjonærene hvert år. BSFB engasjerte Sandanger Advokatfirma DA første gang i juni 2011 og årsregnskapene har blitt enstemmig godkjent av generalforsamlingen alle år til og med år 2016. Årsregnskapet for 2017 skal behandles i generalforsamling 5. juni 2018.

Sandanger Advokatfirma sitt timefølingsprogram har funksjonalitet som gjør det enkelt å generere oversikt over akkumulerte fakturerte og ikke-fakturerte timer og utlegg. Disse tallene er tilgjengelig for styret og distribueres til aksjonærene på forespørsel. Fram til 1. juni 2018 utgjorde akkumulerte fakturerte og ikke-fakturerte krav NOK 6.406.131,84 pluss mva.

Selskapets utgifter til advokat har de siste årene blitt vesentlig høyere enn styret på forhånd hadde forventet og budsjettet med og saksøkernes aktivitet opp mot selskapet har vært en vesentlig medvirkende årsak til dette.

For 2018 budsjetterte styret med at utgiftene til advokat i 2018 ville beløpe seg til MNOK 1,5. Budsjett avgis etter beste evne og det er lett å «ankre» tallene opp mot foregående år. Da styret avla budsjettet var det ikke klar over at generalforsamlingen ville beslutte å ta ut søksmål i voldgiftssak mot Foreningen. Styret var heller ikke forberedt på aktiviteten fra saksøkernes side, herunder krav om granskning. Det er overveiende sannsynlig at advokatkostnadene også for inneværende år vil bli høyere enn budsjettet.

4.5 Sakens rettslige side

Spørsmålet er om kravet om granskning har «saklig grunn», jf aksjeloven § 5-26 første ledd. Formålet med granskning er å bringe klarhet i faktiske forhold knyttet til selskapets virksomhet, jf uttalelse av Christian Wille Kaisen i TFF 01/1995 under artikkelens punkt 2.3.3.2 om at «Granskningen må ha til formål å avdekke faktiske forhold». Tilsvarende følger også av andre rettskilder.

Det vises til at selskapet har gitt saksøkerne full og ubegrenset anledning til innsyn i alt foreliggende materiale som er aktuelt å gjøre til gjenstand for granskning, jf RG 1990 side 155. Om det mot formodning skulle være noen dokumenter som saksøkerne ikke har fått tilgang til, kan ønske om kopi sendes til styret og/eller advokat Sandanger. Styret sender uoppfordret jevnlig ut informasjonsskriv til aksjonærene. Til avklaring av rettslige spørsmål har selskapet innhentet tre juridiske betenkninger fra advokat Filip Truyen. Det har også versert en rekke prosesser for domstolene som har belyst flere av de spørsmålene saksøkerne ønsker gransket.

Siste tiltak i arbeidet med å oppnå rettsavklaring er oppnevningen av en voldgiftsrett bestående av Hugo Matre, Johan Giertsen og Frøystein Gjengdal. Nevnte spesialister antas å ha minst like gode forutsetninger for å avklare gjenstående rettsspørsmål som den/de granskere som eventuelt måtte bli oppnevnt av Bergen tingrett. Prosesskrivene i voldgiftssaken vil som vanlig holdes tilgjengelig for aksjonærer som ønsker innsyn.

I fall saksøkerne skal levere inn flere prosesskriv provoseres de til å opplyse om hvilke faktiske forhold det er de angivelig ikke får tilgang til, slik at denne side får anledning til å informere om angjeldende forhold. Saksøkte kan ikke se at begjæringen om granskning har noe fornuftig formål og i alle fall ikke saklig grunn i lovens forstand.

4.6 Rettens spørsmål

I prosesskriv av 6. august 2018 har saksøkte ved advokat Sandanger redegjort for bakgrunnen for at dødsboet etter Aage Hansen fikk utøve stemmerett for aksjene og besvart rettens spørsmål nr 6 stilt i skriv av 2. juli 2018.

Det er vist til at dødsboet fikk utøve stemmerett på generalforsamling 23. mars 2017, og at dette hadde sammenheng med at enken Yanasathit hadde solgt stemmeretten sin til Daimyo Eiendom AS. Videre er det vist til at dødsboet fikk utøve stemmerett på generalforsamling 6. juni 2017, og at dette hadde sammenheng med at enken ikke hadde betalt for aksjene og etter det opplyste heller ikke hadde evne til å betale. På generalforsamling 24. april 2018 fikk enken utøve stemmerett, noe dødsboet ved Aage Hansen sin sønn Erling Hansen har protestert mot. Det antas at dødsboet ved Erling Hansen stemte annerledes på generalforsamling den 23. mars og den 6. juni 2017 enn enken ville gjort, men stemmegivningen hadde ingen betydning for utfallet av noen av avstemningene. Beslutninger om å la dødsboet utøve stemmerett var tatt av møteleder etter beste overbevisning, hvor det ikke var avklart hvem som eier aksjene. Det er ingen holdepunkter for at det er tatt utenforliggende hensyn og beslutningene kan ikke underbygge at kravet om granskning har saklig grunn.

I prosesskriv av 27. august 2018 har saksøkte ved advokat Sandanger kommentert motpartens prosesskriv av 20. august 2018. Det er vist til at BSFB først i august 2018 fikk samtykke fra tidligere beboer og motpart i tvist til å sende over dokumenter fra tvisten i 2010, og e-poster er vedlagt. Det bestrides at saksøkerne ikke har fått innsyn i det de ber om, og mer. Det opplyses at advokat Hugo Matre ikke har utarbeidet notat for BSFB og gis fullmakt til å innhente skriv som han måtte ha innhentet til BSFB. Det vedlegges faktura fra EY i forbindelse med utarbeidelse av verddivurderingsmodell, og korrespondanse mellom advokat Sandanger og EY. Saksøkerne provoseres til å fremlegge ytterligere eksempler på at informasjon er etterspurt og nektet fremlagt.

Det fastholdes at BSFB sine vedtekter er ulovlige og må endres. Styrets handlinger, herunder forslag om kjøp av aksjene for MNOK 25, må ses i lys av styrets plikt til å arbeide for en snarlig legalisering av vedtektene, jf aksjeloven § 6-12 første ledd. Saksøkerne opptrer rettsstridig ved å motsette seg legalisering av vedtektene.

Det vises til og dokumenteres at May Britt Haugland, søster til nåværende styreleder i BSFB Tom Ormberg, fikk tildelt aksjeleilighet i april 2011 og da kjøpte og betalte for en B-aksje. Aksjen ble tildelt av daværende styreleder Aage Hansen, før advokat Sandanger påtok seg oppdrag for BSFB og dermed før styret var kjent med at BSFB var et boligaksjeselskap. De trodde dermed at May Britt Haugland ble tildelt en leierett etter husleieloven.

4.7 Saksøktes påstand

1. Kravet om granskning tas ikke til følge.

2. Inge Vadla, Suzanne Bottolfsen, Elen Aspevik, Hugo Benjaminsen, Gisle Berg, Kenneth Bottolfesen, Navaphon Yansathit, Evy Eriksen, Kåre Fosse, Bjørn Hallberg, Rolf Håpoldøy, Anny Kristiansen, Robert Lockert, Else M. Pedersen, Hilde Pedersen, Harald Sjursen, Roald M. Solheim, Gunnar Thorsens dødsbo v/Preben Leganger, Robert Thunes, Marit Christiansen, Ivar Tvedt og Rune Nonaas dødsbo ved Tord Nonaas dømmes in solidum til å betale AS Bergen Sporveisfunksjonærers Byggeselskap sine sakskostnader.

5. Rettens vurdering

Ingen av partene har fremsatt krav om muntlige forhandlinger i saken, og retten finner at saken er tilfredsstillende opplyst gjennom begjæring, tilsvare og ytterligere prosesskriv, herunder svar på rettens spørsmål.

5.1 Utgangspunktet for rettens vurdering

Det følger av aksjeloven § 5-25 første ledd at en:

«aksjeeier kan fremsette forslag om gransking av selskapets stiftelse, forvaltning eller nærmere angitte forhold ved forvaltningen eller regnskapene.»

Det følger av annet ledd at dersom forslaget får tilslutning av aksjeeiere som har minst en tidel av den representerte aksjekapital på generalforsamlingen, kan enhver aksjeeier innen én måned kreve at tingretten ved kjennelse beslutter gransking.

Det er ubestridt at det er fremmet forslag i overensstemmelse med aksjeloven § 5-25 første ledd og at forslaget har fått tilstrekkelig tilslutning i overensstemmelse med aksjeloven § 5-25 annet ledd. Retten finner også at forslaget om gransking som er fremmet og gitt tilslutning i generalforsamlingen, er identisk med kravet om gransking som er fremsatt for tingretten. Krav er fremsatt innen fristen i § 5-25 annet ledd.

Det fremgår av aksjeloven § 5-26 første ledd at tingretten skal ta til følge et krav om gransking etter § 5-25 annet ledd dersom retten finner at det har «saklig grunn». Dette vilkåret ble tatt inn ved endring av bestemmelsen ved lov av 25. juni 2010 nr. 33 og erstattet det tidligere vilkåret «rimelig grunn». Av Rt-2012-851 fremgår at meningen med lovendringen var å senke terskelen for gransking noe. Av dommen og lovens forarbeider fremgår det også at rettspraksis som gjelder vilkåret «rimelig grunn» fortsatt vil være av betydning.

Retten vil vise til forarbeidene til lovendringen i Prop.117 L (2009-2010) hvor det uttales følgende i tredje avsnitt under punkt 7.1.4:

Endringen medfører blant annet at det ikke skal stilles strenge krav til en sannsynliggjøring av at granskingen vil føre til at bestemte kritikkverdige eller lovstridige forhold avdekkes. Imidlertid forutsetter departementet at også kravet til «saklig grunn» medfører at gransking må være egnet til å bringe klarhet i faktiske forhold knyttet til selskapets virksomhet.

(Rettens understrekning.)

Videre har departementet antatt at vilkåret om «saklig grunn» ikke vil innebære noen betydelig senking av terskelen for åpning av gransking, sammenlignet med det som følger av den norm som er oppstilt i avgjørelsen til Høyesteretts kjæremålsutvalg i Rt-2006-664.

Som merknad til ny § 5-26, fremgår det følgende under punkt 15-4 i Prop.117 L (2009-2010):

Formålet med endringen er å markere at det kan åpnes gransking dersom granskingsrekvirenten har et beskyttelsesverdig behov for innsyn i, og eventuelt en uavhengig vurdering av, selskapets forhold. Utgangspunktet for saklighetsvurderingen vil således være aksjeeiernes behov for å få innblikk i selskapets forhold, veid mot hensynet til at selskapet vil måtte bære kostnader av økonomisk og annen art knyttet til granskingen. Generelt i denne vurderingen vil arten og omfanget av de forhold som ligger til grunn for kravet om gransking, være viktige momenter.

I utgangspunktet bør det ved vurderingen av om det foreligger saklig grunn, ikke stilles strenge krav til granskingsrekvirentens sannsynliggjøring av at bestemte kritikkverdige eller lovstridige forhold av faktisk art vil bli avdekket gjennom granskingen. Selv om en slik sannsynliggjøring normalt vil innebære at kravet til saklig grunn vil være oppfylt, kan det foreligge saklig grunn også i andre tilfeller, for eksempel der selskapet har nektet å besvare rimelige spørsmål, eller der selskapets handlemåte fremstår som uforståelig, og en gransking kan være nødvendig for å få nærmere innblikk i bakgrunnen for denne handlemåten.

Departementet legger til grunn at vurderingsnormen som Høyesteretts kjæremålsutvalg oppstilte i sin avgjørelse i Rt-2006-664 i tilknytning til vilkåret om «rimelig grunn», vil være relevant også ved vurderingen av om det kan anses å foreligge «saklig grunn». Som momenter i en samlet helhetsvurdering bør det dermed fortsatt kunne ses hen til arten av de forhold granskingen gjelder, herunder de involverte verdier, hvorvidt den kritikk som begrunner granskingen er begrunnet i tilstrekkelig konkrete forhold, kostnadene ved granskingen og hvor stor andel av aksjekapitalen som sto bak kravet. Samtidig bør det ved vurderingen av om en

tilstrekkelig andel av aksjekapitalen eller tilstrekkelig mange aksjeeiere stod bak kravet også ses hen til sammensetningen til de eiergrupperingene som henholdsvis ønsker og ikke ønsker gransking åpnet.

Retten skal foreta en helhetsvurdering av de momentene som nevnes i forarbeidene og avgjørelsene sitert over. Det sentrale formålet med gransking er å bringe klarhet i faktiske forhold. Det vil normalt ikke være grunnlag for å beslutte gransking for å vurdere disposisjoner hvor de faktiske forhold allerede er kjent.

I vurderingen må retten for øvrig se hen til om den som krever gransking har hatt eller har innsyn i det materiale som i tilfelle skal granskas, og det må tas hensyn til at selskapet skal bære omkostningene ved granskingen.

Ved vurderingen av om de faktiske forhold i det vesentlige er klarlagt, vil retten også kunne legge vekt på opplysninger og dokumentasjon som har fremkommet etter at begjæringen ble fremmet.

Det er saksøker som har bevisbyrden for at det foreligger saklig grunn for kravet om gransking.

Det er i begjæringen vist til ulike forhold som etter saksøkers oppfatning skal lede til kjennelse om gransking. Retten vil først se hen til noen momenter som gjør seg gjeldende generelt, deretter vurdere hvert enkelt av de anførte forholdene nærmere, før det til slutt foretas en samlet oppsummering.

5.2 Generelt

Saksøkte har anført at saksøkerne har hatt full og ubegrenset anledning til innsyn i alt foreliggende materiale som knytter seg til granskningsbegjæringen, og at videre innsyn vil gis på forespørsel. Det er også vist til at en voldgiftsrett er oppnevnt, og at dommerne her vil ha like gode forutsetninger for å avklare gjenstående rettsspørsmål som eventuelle granskere.

Saksøkerne har vist til at det stort sett er fånyttet å be styret om informasjon, og at det for eksempel ikke er gitt innsyn som forespurt av Inge Vadla i en sak fra 2010, kopi av faktura i anledning EYs oppdrag for BSFB og innsyn i korrespondanse og notat fra Hugo Matre. Det er også vist til at aksjeeiernes rett til informasjon er begrenset, jf aksjeloven § 5-15.

Til dette har saksøkte vist til at BSFB først i august 2018 fikk samtykke fra tidligere beboer til å sende over dokumenter vedrørende tvist fra 2010, at Hugo Matre ikke har utarbeidet noe notat og det gis fullmakt til å innhente skriv som han måtte ha utarbeidet for BSFB. Saksøkte har også vedlagt faktura fra EY.

Retten har etter dette vanskelig for å se at det ikke har vært mulig for saksøkerne å be om innsyn i dokumentasjon som er relevant for vurdering av de forhold som granskingsbegjæringen gjelder. Selv om styret ikke har plikt til å fremlegge alle dokumenter, vil styret i stor grad likevel kunne velge å gjøre det. Veid opp mot de kostnader som en granskning vil påføre BSFB, er det ikke tvil om at det er relevant for vurderingen av om det foreligger saklig grunn, at avklaring av faktiske forhold i stor grad vil kunne gjøres gjennom henvendelser til styret.

Retten ser også hen til at forslaget om granskning, som er oppdelt i 4 hovedpunkter, fikk tilslutning av mellom 192 og 202 stemmer på generalforsamling avholdt 24. april 2018. På generalforsamlingen var 615 aksjonærstemmer representert, slik at forslaget fikk en tilslutning på minst 31 % av aksjonærstemmene som var representert. Det kreves som nevnt bare oppslutning av 10 % av den representerte aksjekapitalen for å fremsette granskingsbegjæring.

5.3 Vedrørende krav om granskning som følge av manglende oppfølging av gjeldende vedtekter/innløsning av aksjer ved fraflytting mm

Det er enighet mellom partene om at styret i BSFB ikke praktiserer alle vedtektene etter sin ordlyd, og saksøkte anfører at bakgrunnen er at deler av vedtektene er i strid med preseptorisk lov. Saksøkerne synes på noen punkter å være enige med styret i at det er korrekt at ikke alle vedtektene praktiseres etter sin ordlyd, men etterspør endring av vedtektene dersom de ikke er i tråd med lov.

Saksøkerne mener at granskerne bør undersøke detaljene rundt vedtektsbrudd, for eksempel ved å undersøke når praksis ble endret, hva motivene er og om praksisendring kan ha vært til fordel for aksjeeiere på bekostning av tidligere og senere beboere. Videre at det vurderes hvem som er ansvarlig for evt tap for andre aksjeeiere, og om noen i styret har beriket seg selv ved den praksisen som er innført.

Saksøkte har i det vesentlige opplyst at endringene er foretatt for å holde praksis i tråd med preseptorisk lov, og at ingen av styrets medlemmer har beriket seg selv ved praksisendringene, utover at den har gitt styreleder Tom Ormberg anledning til å flytte i 2017. Det er gitt en redegjørelse for hvorfor enken etter Aage Hansen, Navaphon Yansathit, ikke har fått utøve stemmerett under to generalforsamlinger.

Retten vil vise til at styrets praktisering av vedtektene utvilsomt vil være et forhold ved forvaltning av selskapet som kan være gjenstand for granskning. Retten oppfatter situasjonen slik at det er uenighet om i hvilken utstrekning de eksisterende vedtektene er i samsvar med preseptorisk lovgivning, og om vedtektene bør praktiseres etter sin ordlyd. Etter rettens syn

er det ikke noen faktiske forhold som er aktuelt å belyse i gransking, i relasjon til dette temaet.

Retten oppfatter videre at saksøkerne mener det kan være andre grunner til at vedtektene ikke praktiseres etter sin ordlyd, herunder at det er mulig praksisen henger sammen med planer om omdanning til boligaksjeselskap og at praksisendring kan ha vært til berikelse for noen i styret. Etter rettens vurdering er det først og fremst disse spørsmålene som vil være aktuelt å belyse ved en eventuell gransking.

Retten finner ikke holdepunkter i det materialet som er fremlagt for at praksisendringen er gjort for å berike styrets medlemmer, eller for at praksis er et ledd i en plan om omdanning til boligaksjeselskap. Det kreves heller ikke sannsynliggjøring av kritikkverdige eller lovstridige forhold for at saklig grunn for gransking skal anses å foreligge. Dette er likevel et relevant moment i den vurdering som retten skal gjøre.

Samlet sett, hvor retten også ser hen til kostnadene ved en gransking og muligheten for å avklare de faktiske forhold ved å etterspørre ytterligere informasjon og dokumentasjon, finner retten at det ikke foreligger saklig grunn til å granske nærmere bakgrunnen for at vedtektene ikke praktiseres fullt ut av styret.

5.4 Vedrørende krav om gransking som følge av prosessen omkring styrets fullmakt til å kjøpe egne aksjer, herunder opplysning om verdivurdering

Saksøkerne mener at styret har tilbakeholdt opplysninger om verdivurdering på MNOK 2,5-4 da spørsmålet om å gi styret fullmakt til å erverve egne aksjer for MNOK 25 var til behandling i ekstraordinær generalforsamling den 6. juni 2017. I kjølvannet av dette har saksøkerne fått medhold i begjæring om midlertidig forføyning for tingrett og lagmannsrett, som forbyr BSFB å benytte fullmakten. Det anføres at den manglende fremleggelsen av verdivurderingen er en saksbehandlingsfeil som fører til at vedtaket er ugyldig, og at feilen har påført BSFB sakskostnader på cirka kr 900.000. Det bes om at det granskes hva som skjedde i tiden frem mot generalforsamlingen for å klarlegge om det kan foreligge ansvar for styret, opp mot de påførte sakskostnadene.

Saksøkte mener at det kun var en arbeidsmodell som ikke ble forelagt generalforsamlingen, og ikke en verdivurdering, og at det var klart for alle at aksjene ikke hadde en virkelig verdi som var i nærheten av MNOK 25, men at salg til virkelig verdi ikke var aktuelt.

Det synes ikke å være bestridt at styret ikke la fram opplysninger om verdivurderingen på MNOK 2,5-4 før generalforsamlingen ble avholdt. Dette forholdet er allerede vektlagt av tingrett og lagmannsrett ved behandling av begjæring om midlertidig forføyning. Saksøkerne og saksøkte er uemig om betydningen av en slik verdivurdering, og dermed

uenig om hvorvidt det skulle vært gitt informasjon om denne før generalforsamlingen behandlet sak om styrefullmakt.

Spørsmålet for retten er om det er saklig grunn til gransking av hva som skjedde i tiden fram mot generalforsamlingen, for å avklare om det kan foreligge styreansvar.

Det følger av aksjeloven § 17-1 at et styremedlem vil kunne være erstatningsansvarlig for skade som vedkommende forsettlig eller uaktsomt volder noen, i egenskap av å være styremedlem.

Etter rettens vurdering foreligger det allerede en rekke opplysninger som er relevant ved vurdering av om det er grunnlag for styreansvar. Retten kan ikke helt utelukke at en gransking vil kunne frembringe ytterligere opplysninger av betydning for dette spørsmålet, men det er vanskelig å se hvilke opplysninger dette i så fall skal være.

Samlet sett, hvor retten også ser hen til kostnadene ved en gransking og muligheten for å avklare de faktiske forhold ved å etterspørre ytterligere informasjon og dokumentasjon, finner retten at det ikke foreligger saklig grunn til å granske nærmere hva som skjedde vedrørende informasjon om verdivurderingen, i tiden frem mot generalforsamlingen.

5.5 Vedrørende krav om gransking som følge av registreringsfeil i Brønnøysundregisteret

Retten oppfatter det slik at saksøkerne mener styret ikke har gjennomført vedtektsendring med den eksakte ordlyden som lå i forslag og vedtak. På spørsmål fra retten er det opplyst at forslagsstiller Inge Vadla var klar over at ordet «andre» var med i endringsforslaget og la til grunn at også andre var klar over det. Saksøkte anfører på sin side at ordet «andre» var kommet med ved en feil og at generalforsamlingsprotokollen ble endret i tråd med denne oppfatningen.

Saksøkerne mener gransking skal avklare hvilken av registreringene som gjelder, og styrets begrunnelse for endringen og motviljen til å rette feilen.

Partene synes å være uenige om hvorvidt ordet «andre» kom med ved en feil eller om det var bevisst valgt som ny ordlyd i vedtektene. Dokumentasjon som er fremlagt understøtter etter rettens syn at ordet «andre» kom med ved en feil da det opprinnelige endringsforslaget ble laget i 2013. Ordet er ikke markert med «spor endring» funksjon, slik som de andre endringsforslagene var. Dette gir i alle tilfelle en risiko for at ikke de øvrige aksjonærene er oppmerksomme på den endring som foreslås, forutsatt at ordet «andre» var bevisst valgt. Dette gir da også en i utgangspunktet troverdig forklaring på hvorfor styret har gjort en retting opp mot Foretaksregisteret, og styrets henvendelser her er dokumentert.

Retten har vanskelig for å se hva mer en gransking skal kunne avdekke. Samlet sett finner retten ikke at det foreligger saklig grunn til å granske dette forholdet nærmere.

5.6 Vedrørende krav om gransking knyttet til advokatbruk

Saksøkerne ønsker gransket hvilke kostnader som har påløpt for BSFB ved bruk av advokat Sandanger og idømte sakskostnader. Saksøkte ved advokat Sandanger har i tilsvaret lagt fram utskrift fra timefølingsprogram som viser totale kostnader og timer i perioden fram til 1. juni 2018. Idømte sakskostnader fra prosesser BSFB har vært involvert i, må antas kjent. Retten finner ikke at det foreligger saklig grunn til å granske dette nærmere. Når det gjelder saksøkernes henvisning til at Sandanger har handlet kritikkverdig, er dette ikke noe retten kan se vil være mulig gjenstand for en gransking.

Videre er det ønske om å avklare om styret var klar over at budsjetterte kostnader til advokat kom til å bli sprengt, slik at det ble holdt tilbake opplysninger for generalforsamlingen den 24. april 2018. Saksøkte har vist til at budsjett avgis etter beste evne, og at styret da budsjettet ble avlagt ikke var klar over at generalforsamlingen ville ta ut søksmål i voldgiftssak.

Retten har vanskelig for å se hva en granskning kan tilføre av faktiske opplysninger, utover det som allerede er kjent. Samlet sett finner retten ikke at det foreligger saklig grunn til å granske nærmere kostnader som er påløpt for BSFB knyttet til advokatbruk.

5.7 Oppsummert

Retten har kommet til at det ikke foreligger saklig grunn til å ta begjæringen om gransking til følge, på noen av de fire hovedpunkter som er anført.

5.8 Saksomkostninger

Saksomkostninger skal fastsettes etter reglene i tvisteloven kapittel 20.

Begjæringen tas ikke til følge på noen av de punkter som er anført. Saksøkte har etter dette vunnet saken, jf tvisteloven § 20-2 annet ledd og skal i medhold av første ledd i utgangspunktet ha full erstatning for sine sakskostnader fra saksøkerne. Retten finner ikke at tungtveiende grunner gjør det rimelig å fritta saksøkerne helt eller delvis fra erstatningsansvar i medhold av tvisteloven § 20-2 tredje ledd.

Det følger av tvisteloven § 20-5 første ledd at full erstatning skal dekke alle partens nødvendige kostnader ved saken, og at det skal legges vekt på om det ut fra betydningen av saken har vært rimelig å pådra kostnadene.

Saksøkte har lagt fram kostnadsoppgave datert 6. juni 2018 hvor det er fremsatt krav om dekning av sakskostnader stor kroner 60.375 inkl mva. Som grunnlag er det vist til arbeid i totalt 19,5 timer med timesats kroner 2.800 eks mva. Retten nevner at det synes å være en feil i utregningen, da grunnlaget tilsier at kostnadskravet er på kroner 68.250 inkl mva.

Etter ytterligere prosesskriv fra begge parter er kostnadskravet supplert i prosesskriv fra advokat Sandanger av 27. august 2018. Her er det opplyst at det er påløpt ytterligere 20,75 timer til utarbeidelse av to prosesskriv om gjennomgang av ett skriv fra motpart, slik at nytt sakskostnadskrav er på kroner 140.875 inkl mva. Kravet baserer seg da på arbeid i totalt 40,25 timer med timesats kroner 2.800 eks mva.

Saksøkerne har i prosesskriv av 6. september 2018 protestert på motpartens sakskostnadskrav. Det er blant annet vist til at advokat Sandanger har jobbet 2615 timer for BSFB gjennom 7 år og burde være godt kjent med den dokumentasjon som er fremlagt. Det er anført at omfanget av det som er skrevet i prosesskrivene ikke kan forsvare det høye kravet og at det er benyttet en svært høy timesats. Det bes om at et eventuelt sakskostnadsansvar begrenses i vesentlig grad. Det er vist til at saksøkerne har krevd dekket 15 timers arbeid med saken og at motpartens maksimalt bør tilkjennes erstatning for 10 timers arbeid dersom begjæringen forkastes.

Retten vurderer det slik at saksøktes prosessfullmektig har benyttet et timeantall som overstiger det som har vært nødvendig og rimelig å pådra i saken. Det må legges til grunn at han er godt kjent med sakens temaer og faktiske grunnlag. Retten har imidlertid også sett hen til at det ut fra begjæringens omfang har vært nødvendig å redegjøre relativt grundig for saksøktes oppfatning. Retten ser også hen til at enkelte forhold burde latt seg avklare mellom partene utenrettslig, og at saksøkerne må bære ansvaret for at avklaringene har blitt løftet inn i en rettslig prosess.

Samlet sett finner retten grunn til å tilkjenne sakskostnader for 25 timers arbeid med den timesats som saksøktes prosessfullmektig har benyttet. Sakskostnader tilkjennes med kroner 87.500 inkl mva.

Slutning:

1. Krav om gransking tas ikke til følge.
2. Inge Vadla, Suzanne Bottolfsen, Elene Aspevik, Hugo Benjaminsen, Gisle Berg, Kenneth Bottolfsen, Navaphon Yansathit, Evy Eriksen, Kåre Fosse, Bjørn Hallberg, Rolf Håpoldøy, Anny Kristiansen, Robert Lockert, Else M. Pedersen, Hilde Pedersen, Harald Sjørnsen, Roald M. Solheim, Gunnar Thorsens dødsbo ved Preben Leganger, Robert Thunes, Marit Christiansen, Ivar Tvedt og Rune Nonaas dødsbo ved Tord Nonaas dømmes in solidum til innen 14 – fjorten – dager etter kjennelsens forkynnelse å betale AS Bergen Sporveisfunksjonærers Byggeselskap sine sakskostnader med kroner 87.500 – åttisyvtusenfemhundre.

Retten hevet

Stian Hordvik

